

Spis treści

Wykaz ważniejszych skrótów	13
Słowo od Redakcji	15

Rozdział I

POJĘCIE, PRZEDMIOT I ŹRÓDŁA PRAWA KONSTITUCYJNEGO

1. Pojęcie i przedmiot prawa konstytucyjnego	17
2. Miejsce prawa konstytucyjnego w systemie prawa	20
3. Pojęcie i rodzaje źródeł prawa konstytucyjnego	22
Podstawowa literatura	26

Rozdział II

KONSTITUCJA JAKO PODSTAWOWE ŹRÓDŁO PRAWA KONSTITUCYJNEGO

1. Pojęcie i istota konstytucji	27
2. Geneza konstytucji pisanej i jej ewolucja	30
3. Treść konstytucji	35
4. Sposób uchwalania i zmiany konstytucji	39
5. Nadrzędność konstytucji w systemie prawa i jej gwarancje	45
Podstawowa literatura	51

Rozdział III

ETAPY ROZWOJU WSPÓŁCZESNEGO POLSKIEGO KONSTITUCJONALIZMU

1. Konstytucje II Rzeczypospolitej	52
2. Konstytucja PRL z 1952 roku	56

Spis treści

3. Zmiany konstytucyjne w latach 1989–1992. Mała konstytucja.....	60
4. Przygotowanie i uchwalenie Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 roku.....	64
5. Ogólna charakterystyka obowiązującej ustawy zasadniczej.....	67
Podstawowa literatura.....	70

Rozdział IV

PODSTAWOWE ZASADY USTROJOWE

1. Pojęcie i katalog podstawowych zasad ustrojowych.....	72
2. Zasada suwerenności Narodu.....	74
3. Zasada demokratycznego państwa prawa.....	74
4. Zasada reprezentacji politycznej (przedstawicielskiej formy sprawowania władzy).....	75
5. Zasada podziału i równowagi władz.....	77
6. Zasada społeczeństwa obywatelskiego.....	78
7. Zasada pluralizmu politycznego.....	79
8. Zasada decentralizacji władzy publicznej i samorządu terytorialnego.....	81
9. Zasada społecznej gospodarki rynkowej.....	82
10. Zasady określające stosunek państwa do kościołów i innych związków wyznaniowych.....	84
Podstawowa literatura.....	87

Rozdział V

KONSTYTUCYJNE WOLNOŚCI, PRAWA I OBOWIĄZKI CZŁOWIEKA I OBYWATELA

1. Geneza oraz pojęcie wolności, praw i obowiązków człowieka i obywatela.....	89
2. Zasady przewodnie statusu jednostki w Konstytucji RP z 1997 roku.....	94
3. Konstytucyjna systematyka wolności i praw.....	98

Spis treści

---

4. Środki ochrony wolności i praw człowieka i obywatela	102
5. Podstawowe obowiązki człowieka i obywatela	108
Podstawowa literatura.....	110

Rozdział VI

KONSTITUCYJNY SYSTEM ŹRÓDEŁ PRAWA

1. Zakres konstytucyjnej regulacji systemu źródeł prawa	112
2. System źródeł powszechnie obowiązującego prawa	114
3. Akty prawa wewnętrznego.....	126
4. Ogłaszanie aktów normatywnych.....	129
Podstawowa literatura.....	132

Rozdział VII

SYSTEM ORGANÓW PAŃSTWOWYCH

1. Pojęcie organu państwowego, rodzaje organów państwowych.....	133
2. Zasady określające strukturę organów państwowych.....	136
3. Podstawowe systemy rządów	141
4. System organów państwowych w Konstytucji RP.....	150
Podstawowa literatura.....	153

Rozdział VIII

INSTYTUCJE DEMOKRACJI BEZPOŚREDNIEJ

1. Pojęcie demokracji bezpośredniej i jej formy.....	155
2. Instytucja referendum w polskim prawie konstytucyjnym.....	158
3. Inicjatywa ludowa.....	164
Podstawowa literatura.....	166

Rozdział IX

PRAWO WYBORCZE DO PARLAMENTU. STATUS PRAWNY POSŁÓW I SENATORÓW

1. Rola wyborów parlamentarnych w państwie demokratycznym	167
2. Pojęcie prawa wyborczego i systemu wyborczego.....	170
3. Zasady prawa wyborczego.....	171
4. Organizacja wyborów	179
5. Zgłaszanie list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów.....	182
6. Kampania wyborcza.....	183
7. Głosowanie i ustalanie wyników wyborów	187
8. Weryfikacja wyborów	189
9. Uzupełnianie składu Sejmu i Senatu.....	191
10. Status prawny posła i senatora.....	191
Podstawowa literatura.....	198

Rozdział X

PARLAMENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

1. Pozycja ustrojowa i struktura polskiego parlamentu	200
2. Funkcje Sejmu i Senatu	205
3. Organizacja wewnętrzna izb parlamentu	209
4. Parlamentarne formy organizowania się posłów i senatorów.....	216
5. Kadencja oraz tryb funkcjonowania Sejmu i Senatu	221
6. Procedura ustawodawcza.....	225
7. Parlamentarna kontrola działalności Rady Ministrów	233
8. Zgromadzenie Narodowe.....	238
Podstawowa literatura.....	239

Rozdział XI

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

1. Ewolucja urzędu prezydenta w Polsce.....	242
2. Pozycja ustrojowa Prezydenta RP.....	243
3. Tryb wyboru Prezydenta RP	245
4. Kompetencje Prezydenta RP.....	249
5. Prawne formy działania	257
6. Zasady odpowiedzialności głowy państwa.....	259
7. Aparat pomocniczy Prezydenta.....	261
8. Uposażenie byłego Prezydenta RP	262
Podstawowa literatura.....	263

Rozdział XII

RADA MINISTRÓW I ADMINISTRACJA RZĄDOWA (264)

1. Pozycja ustrojowa Rady Ministrów	265
2. Skład i struktura wewnętrzna Rady Ministrów.....	266
3. Powoływanie Rady Ministrów i zmiany w jej składzie.....	267
4. Role ustrojowe, zadania oraz kompetencje Rady Ministrów.....	273
5. Zasady funkcjonowania Rady Ministrów	275
6. Prezes Rady Ministrów	277
7. Ministrowie i ministerstwa	280
8. Akty prawne Rady Ministrów, Prezesa Rady Ministrów i ministrów	282
9. Odpowiedzialność Rady Ministrów i członków jej składu.....	283
10. Administracja rządowa.....	285
Podstawowa literatura.....	288

Spis treści

Rozdział XIII

SAMORZĄD TERYTORIALNY

1. Konstrukcja prawna jednostek samorządu terytorialnego	289
2. Wybory samorządowe	291
3. Referendum lokalne	294
4. Charakter prawny mandatu, prawa i obowiązki radnego.....	298
5. Organy stanowiące i wykonawcze samorządu terytorialnego	302
6. Zakres kompetencji jednostek samorządu terytorialnego.....	304
7. Nadzór nad samorządem terytorialnym	308
Podstawowa literatura	311

Rozdział XIV

WŁADZA SĄDOWNICZA. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

1. Pojęcie wymiaru sprawiedliwości i władzy sądowniczej	312
2. Historia polskiego wymiaru sprawiedliwości	313
3. Konstytucyjne zasady wymiaru sprawiedliwości	315
4. Rodzaje i struktura sądów	323
5. Krajowa Rada Sądownictwa	328
Podstawowa literatura	330

Rozdział XV

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

1. Geneza i pozycja ustrojowa Trybunału Konstytucyjnego	331
2. Skład i organizacja wewnętrzna Trybunału Konstytucyjnego.....	333
3. Funkcje Trybunału Konstytucyjnego.....	336
Podstawowa literatura	344

Spis treści

Rozdział XVI

TRYBUNAŁ STANU

1. Istota odpowiedzialności konstytucyjnej	345
2. Historia Trybunału Stanu w Polsce	346
3. Pozycja ustrojowa i organizacja Trybunału Stanu	347
4. Podmiotowy i przedmiotowy zakres odpowiedzialności konstytucyjnej	349
5. Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności konstytucyjnej	352
6. Praktyka	356
Podstawowa literatura	357

Rozdział XVII

ORGANY KONTROLI PAŃSTWOWEJ I OCHRONY PRAWA

1. Najwyższa Izba Kontroli	359
2. Rzecznik Praw Obywatelskich	362
3. Rzecznik Praw Dziecka	368
4. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	370
Podstawowa literatura	374

Rozdział XVIII

FINANSE PUBLICZNE

1. Zakres regulacji problematyki finansów publicznych	375
2. Zasada wyłączności ustawy w zakresie finansów publicznych	376
3. Regulacje merytoryczne	377
4. Tryb uchwalenia ustawy budżetowej	378
5. Kontrola wykonania ustawy budżetowej	380

Spis treści

---

6. Pozycja i organizacja Narodowego Banku Polskiego.....	382
Podstawowa literatura.....	385

Rozdział XIX

STANY NADZWYCZAJNE

1. Pojęcie, istota i zakres regulacji stanów nadzwyczajnych.....	386
2. Stan wojenny.....	390
3. Stan wyjątkowy.....	395
4. Stan klęski żywiołowej.....	398
5. Zarządzanie kryzysowe.....	402
Podstawowa literatura.....	403

Rozdział XX

RZECZPOSPOLITA POLSKA W UNII EUROPEJSKIEJ

1. Polska droga do Unii Europejskiej.....	405
2. Konstytucyjne aspekty procesu akcesyjnego.....	407
3. Instytucje Unii Europejskiej.....	410
4. Wybory do Parlamentu Europejskiego.....	415
5. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie problematyki europejskiej.....	420
Podstawowa literatura.....	423

WYKAZ WAŻNIEJSZYCH SKRÓTÓW

AWS	– Akcja Wyborcza „Solidarność”
BBWR	– Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem
Dz.U.	– Dziennik Ustaw
EWG	– Europejska Wspólnota Gospodarcza
EWWiS	– Europejska Wspólnota Węgla i Stali
KC PZPR	– Komitet Centralny Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej
KFP	– Komisja Finansów Publicznych
KGN	– Komisja Gospodarki Narodowej
kpk.	– kodeks postępowania karnego
KRRiTV	– Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji
LPR	– Liga Polskich Rodzin
M.P.	– Monitor Polski
NBP	– Narodowy Bank Polski
NIK	– Najwyższa Izba Kontroli
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
ONZ	– Organizacja Narodów Zjednoczonych
PiS	– Prawo i Sprawiedliwość
PKB	– produkt krajowy brutto
PKWN	– Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego
PO	– Platforma Obywatelska
PPR	– Polska Partia Robotnicza
PRL	– Polska Rzeczpospolita Ludowa
PSL	– Polskie Stronnictwo Ludowe

Wykaz ważniejszych skrótów

RFN	– Republika Federalna Niemiec
RM	– Rada Ministrów
RP	– Rzeczpospolita Polska
RPA	– Republika Południowej Afryki
RPD	– Rzecznik Praw Dziecka
RPO	– Rzecznik Praw Obywatelskich
RPP	– Rada Polityki Pieniężnej
SLD	– Sojusz Lewicy Demokratycznej
SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
TS	– Trybunał Stanu
TUE	– Traktat o Unii Europejskiej
UE	– Unia Europejska
UP	– Unia Pracy
UW	– Unia Wolności
WE	– Wspólnota Europejska
ZSRR	– Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich